

pensioen

Stichting Pensioenfonds
TNT Express

Stichting Pensioenfonds TNT Express
Maatschappelijk Verantwoord Beleggen

Inhoudsopgave

1. INLEIDING	2
Governance	2
Wettelijk kader	2
2. BELEGGINGSOVERTUIGING	5
3. INSTRUMENTEN	6
ESG Integratie	6
Screening en dialoog	6
Stemmen	8
Uitsluitingen	8
4. TOEPASSING	10
Specifieke toepassingen binnen beleggingscategorieën	10
5. MONITORING & RAPPORTAGE	12
6. OVERIG	14

1. INLEIDING

Dit document omschrijft het maatschappelijk verantwoord beleggen (MVB) beleid van Stichting Pensioenfonds TNT Express (het pensioenfonds).

Het pensioenfonds hecht waarde aan haar maatschappelijke taak, en wenst een MVB beleid in haar beleggingsmix in te bedden. Om invulling te geven aan het MVB beleid, volgt het pensioenfonds de reeds bij haar vermogensbeheerder bestaande MVB doelstellingen. Deze MVB doelstellingen komen terug in de beleggingsfondsen waarin het pensioenfonds participeert. Het pensioenfonds onderschrijft de gestelde normen binnen de beleggingsfondsen. Deze sluiten aan bij de eigen MVB ambities van het pensioenfonds en geven het toekomstperspectief en de omvang van het pensioenfonds heeft het pensioenfonds deze normen overgenomen.

In hoofdstuk 1 wordt aandacht besteed aan de governance en het wettelijk kader voor het MVB beleid. Vervolgens wordt in hoofdstuk 2 de vastgestelde investment belief nader beschreven. De door het pensioenfonds gehanteerde instrumenten zijn vastgelegd in hoofdstuk 3. De specifieke toepassingen van het MVB beleid binnen verschillende beleggingscategorieën worden beschreven in hoofdstuk 4. Ten slotte wordt in hoofdstuk 5 weergegeven hoe de uitvoering van het MVB beleid gemonitord wordt en hoe hierover gerapporteerd wordt.

Het document is vastgesteld op 1 maart 2021 en wordt minimaal jaarlijks geactualiseerd.

Governance

Het uitgangspunt voor het MVB beleid is het wettelijk kader en de vastgestelde beleggingsovertuigingen van het pensioenfonds. Voor de uitvoering van het MVB beleid maakt het pensioenfonds gebruik van verschillende instrumenten. De uitvoering hiervan is uitbesteed aan de fiduciair beheerder (Aegon Investment Management B.V (AIM)). Daarbij wordt voor specifieke onderdelen in het MVB beleid gebruik gemaakt van gespecialiseerde derde partijen (ISS en Sustainalytics).

Wettelijk kader

De Nederlandse wetgeving schrijft voor dat financiële ondernemingen gevestigd in Nederland, waaronder Nederlandse pensioenfondsen, niet beleggen in ondernemingen die clusterunitie of onderdelen daarvan produceren, verkopen of distribueren. Daarnaast legt nieuwe wetgeving ook een aantal verplichtingen op aan Nederlandse pensioenfondsen op het gebied van maatschappelijk verantwoord beleggen.

EU Shareholders Rights Directive (SRD)

De SRD beoogt lange termijn aandeelhoudersbetrokkenheid te bevorderen. Ook wil men de transparantie verhogen ten aanzien van de wijze waarop het aandeelhouderbetrokkenheidsbeleid wordt uitgevoerd en geborgd. Deze richtlijn is in

Nederlandse wetgeving verwerkt. De SRD is per eind 2019 in werking getreden en hierbij geldt het pas-toe-of-leg-uit beginsel. Om aandeelhoudersbetrokkenheid te waarborgen wordt er verwacht dat er een stewardshipbeleid wordt ontwikkeld en geïmplementeerd. Het pensioenfonds heeft er in eerste instantie voor gekozen om voor haar stewardshipactiviteiten aan te sluiten bij het stewardshipbeleid van de uitbestedingspartner. Daarnaast heeft het pensioenfonds in haar beleggingsbeleid aandacht voor lange termijn waarde creatie.

Institutions for Occupational Retirement Provision (IORP) II

De IORP II richtlijn is een Europese richtlijn met betrekking tot het bestuur, de governance, de communicatie en het beleggingsbeleid van pensioenfondsen. Deze Europese richtlijn is door de Nederlandse overheid vastgelegd in Nederlandse wetgeving en is van kracht vanaf 13 januari 2019.

IORP II geeft geen verplichting voor het voeren van een maatschappelijk verantwoord beleggingsbeleid. Tegelijkertijd wordt er vanuit IORP II wel voorgeschreven dat het pensioenfonds in IORP II transparant is over de wijze waarop in het beleggingsbeleid rekening wordt gehouden met ESG-factoren. Daarnaast schrijft IORP II voor dat pensioenfondsen eens per drie jaar of bij een significante wijziging in het risicoprofiel een eigenrisicobeoordeling (ERB) uitvoeren. In de ERB zal het pensioenfonds een beoordeling maken van nieuwe of opkomende risico's, met inbegrip van risico's die met klimaatverandering, het gebruik van natuurlijke hulpbronnen en het milieu verband houden, sociale risico's en risico's in verband met de waardevermindering van activa.

Sustainable Finance Disclosure Regulation (SFDR)

De SFDR komt voort uit het EU Actionplan on Sustainable Finance en geldt vanaf 10 maart 2021. Het verplicht aanbieders van beleggingsproducten om te publiceren of en hoe ESG-risico's worden meegewogen in het beleggingsproces. Het doel van de SFDR is de transparantie over duurzaamheid te vergroten en hiermee greenwashing te voorkomen. Het pensioenfonds wordt voor het doel van de SFDR in feite gelijk gesteld met aanbieders van beleggingsproducten.

De SFDR bevat een aantal onderdelen die relevant zijn voor pensioenfondsen:

- Informatie over hoe ESG risico's meegewogen in beleggingsbeslissingen (artikel 3 SFDR);
- Beschrijving of en hoe wordt omgegaan met eventuele negatieve impact van beleggingsbeslissingen op de maatschappij (artikel 4 SFDR en *regulatory technical standard (RTS)*);
- Informatie over integratie duurzaamheidsrisico's in het beloningsbeleid (artikel 5 SFDR);
- Informatie over classificering van (pensioen)producten (artikelen 8, 9, 10 en 11 SFDR en RTS)

Potentiële negatieve impact van beleggingsbeslissingen op de maatschappij

Het pensioenfonds houdt geen rekening met de belangrijkste ongunstige effecten in de zin van artikel 4 van de SFDR. Alhoewel het pensioenfonds ESG criteria hanteert in het MVB beleid, is het op dit moment voor het pensioenfonds nog niet mogelijk om de negatieve impact van beleggingsbeslissingen op de maatschappij kwantitatief mee te wegen. Naar oordeel van het pensioenfonds verlaagt MVB het risicoprofiel van de beleggingsportefeuille. Door het voeren van dialoog en het doorvoeren van uitsluitingen is het pensioenfonds van mening dat het (reputatie)risico van de portefeuille wordt verminderd.

ESG in beloningsbeleid

Vanuit de SFDR wetgeving dient het pensioenfonds aan te geven of er rekening wordt gehouden met duurzaamheidsrisico's in het beloningsbeleid. Het pensioenfonds houdt in haar beloningsbeleid niet expliciet rekening met duurzaamheidsrisico's. Het beloningsbeleid van het pensioenfonds sluit echter aan bij de Code Pensioenfondsen waarmee het pensioenfonds een beheerst en duurzaam beloningsbeleid volgt.

Classificatie pensioenregeling

Het pensioenfonds classificeert de pensioenregeling (het DB vermogen en de Vrij Beleggen depots) uit hoofde van SFDR als categorie 'overig'. Uit de beleggingsovertuigingen van het pensioenfonds blijkt dat het pensioenfonds met name maatschappelijk verantwoord belegt om het risico/rendementsprofiel te verbeteren. ESG factoren worden derhalve meegewogen in het beleggingsproces, maar het beleggingsbeleid heeft geen primair duurzaam doel. Dit betekent niet dat het pensioenfonds geen activiteiten in het kader van MVB uitvoert. Vanuit een risico/rendementsperspectief hanteert het pensioenfonds een aantal instrumenten zoals beschreven in hoofdstuk 3.

Het beleid van het pensioenfonds met betrekking tot MVB zal blijvend worden voortgezet en ontwikkelt waarbij rekening wordt gehouden met het toekomstperspectief en de omvang van het pensioenfonds.

2. BELEGGINGSOVERTUIGING

De beleggingsovertuiging van het pensioenfonds met betrekking tot MVB luidt als volgt:
Maatschappelijk Verantwoord Beleggen draagt positief bij aan het risico-/rendement profiel.

Het pensioenfonds heeft naast oog voor financieel rendement ook oog voor de maatschappelijke impact van haar beleggingen en heeft de overtuiging dat maatschappelijk verantwoord beleggen het risicoprofiel verlaagd.

Het pensioenfonds streeft ernaar dat de bedrijven waarin ze belegt zich gedragen conform de principes van de UN Global Compact. Zo worden de beleggingen periodiek gescreend op compliance met deze principes. Met non-compliant bedrijven wordt een dialoog gevoerd, en als er onvoldoende verbetering is kunnen bedrijven worden uitgesloten. Bedrijven die betrokken zijn bij de productie van controversiële wapens worden op voorhand uitgesloten, evenals landen (staatsobligaties) die de mensenrechten ernstig schenden. Het pensioenfonds maakt gebruik van stemrecht. Het pensioenfonds heeft de overtuiging dat bedrijven die aandacht hebben voor de omgeving (ESG factoren: environment, social en governance) op termijn beter zullen presteren. Daarom houdt het pensioenfonds bij de selectie van actieve managers daar rekening mee.

Naar oordeel van het pensioenfonds verlaagt MVB het risicoprofiel van de beleggingsportefeuille. Door het voeren van dialoog en het doorvoeren van uitsluitingen is het pensioenfonds van mening dat het (reputatie)risico van de portefeuille wordt verminderd.

3. INSTRUMENTEN

ESG Integratie

Het pensioenfonds acht het van belang dat bij de beleggingsbeslissingen vanuit een risico/rendementsperspectief rekening wordt gehouden met het milieu (Environment), met sociale factoren (Social) en met maatstaven voor goed bestuur (Governance). Het pensioenfonds heeft de overtuiging dat dit bijdraagt aan het verbeteren van het risico-rendementsprofiel van haar beleggingen, en heeft dit daarom in de beleggingsovertuigingen opgenomen. Door engagement en uitsluitingen is het pensioenfonds van mening dat het (reputatie)risico van de portefeuille wordt gemitigeerd.

Integratie van aspecten op het gebied van milieu, sociale factoren en goed bestuur (ESG) speelt daarom een belangrijke rol bij het selecteren van externe vermogensbeheerders voor de beleggingsportefeuilles van het pensioenfonds.

Binnen de beleggingsportefeuille wordt voornamelijk belegd in multi-manager (MM) Beleggingsinstellingen van Aegon Investment Management (AIM). Bij het selectieproces binnen de MM Beleggingsinstellingen krijgen de managers een score (A t/m D) voor de mate waarin zij ESG overwegingen meenemen bij de selectie van aandelen en/of andere beleggingscategorieën. Managers die op deze meetlat onvoldoende scores komen niet in aanmerking voor aanstelling. De vermogensbeheerder stelt zichzelf ten doel om voor tenminste 2/3e van de geselecteerde managers een bovengemiddeld score (A of B) te hebben. Nieuw aan te nemen managers dienen daarnaast de United Nations Principles for Responsible Investment (UNPRI) te onderschrijven. Voor de totale portefeuille geldt dat minimaal 85% van de externe managers is aangesloten bij de UNPRI;

Screening en dialoog

Het pensioenfonds streeft ernaar dat alle ondernemingen waarin belegd wordt zich gedragen volgens de Global Compact Principles (GCP), zoals samengesteld door de Verenigde Naties (VN). Dit zijn principes op het gebied van mensenrechten, milieu, arbeidsomstandigheden en anticorruptie.

Anti-corruption

Principle 10: Businesses should work against corruption in all its forms, including extortion and bribery

Environment

Principle 9: Encourage the development and diffusion of environmentally friendly technologies;

Principle 8: Undertake initiatives to promote greater environmental responsibility; and

Principle 7: Businesses should support a precautionary approach to environmental challenges;

Human rights

Principle 1: Businesses should support and respect the protection of internationally proclaimed human rights; and

Principle 2: Make sure that they are not complicit in human rights abuses.

Labour

Principle 3: Businesses should uphold the freedom of association and the effective recognition of the right to collective bargaining;

Principle 4: The elimination of all forms of forced and compulsory labour;

Principle 5: The effective abolition of child labour; and

Principle 6: The elimination of discrimination in respect of employment and occupation.

Bron: United Nations

Met een aantal van de ondernemingen die onvoldoende scores, vindt jaarlijks een dialoog plaats. Dit wordt ook wel engagement genoemd. Het doel hiervan is de bedrijven te wijzen op hun tekortkomingen en een toelichting te vragen op het gevoerde beleid en het toekomstig beleid. Voor de screening en de engagementactiviteiten maakt het pensioenfonds gebruik van de AIM. AIM screent jaarlijks de beleggingsportefeuilles. De fiduciair beheerder zal de ondernemingen die niet conform de Global Compact Principles handelen, er middels een dialoog trachten toe te bewegen zich duurzamer op te stellen.

Als na een periode van drie jaar blijkt dat de engagementactiviteiten niet tot het gewenste resultaat hebben geleid, wordt het betreffende bedrijf in principe van de portefeuilles uitgesloten.

Daarnaast wordt van de externe managers verwacht dat zij een dialoog voeren met ondernemingen in de portefeuille. Deze dialoog dient zich toe te spitsen op onderwerpen op het gebied van ESG die specifiek voor die bedrijven relevant zijn. De waargenomen inspanningen ten aanzien van deze dialogen alsmede de rapportage hieromtrent wordt meegewogen bij de beoordeling van de externe managers.

Naast de uitvoering van het engagementbeleid brengt de fiduciair beheerder als betrokken aandeelhouder specifieke thema's bij de ondernemingen onder de aandacht. Hierbij wordt er op individuele basis een dialoog gevoerd en samengewerkt met andere investeerders met als doel om een lange-termijn waarde creatie te bewerkstelligen.

Stemmen

Het pensioenfonds maakt wereldwijd gebruik van het stemrecht op aandeelhoudersvergaderingen. Hierbij wordt gebruik gemaakt van een gespecialiseerd stemadviesbureau, ISS (Proxy Voting).

Hierbij hanteert het pensioenfonds de ISS Sustainability policy. Dit stembelief is erop gericht om ondernemingen aan te moedigen een strategie te ontwikkelen op het gebied van duurzaamheid en hierover transparant te rapporteren.

Uitsluitingen

Het pensioenfonds sluit landen uit, op basis van universeel erkende veroordelingen op het gebied van schending van mensenrechten. De uit te sluiten beleggingen zijn staatsobligaties en overige leningen uitgegeven door centrale en lagere overheden van deze landen.

Het pensioenfonds heeft de volgende bedrijven uitgesloten voor haar beleggingen:

- Bedrijven die direct, danwel indirect, betrokken zijn bij de productie, ontwikkeling, handel en onderhoud van controversiële wapens. Voor de bepaling van de lijst met uit te sluiten bedrijven maakt het pensioenfonds gebruik van de 'Controversial Weapons Radar' die door Sustainalytics wordt opgesteld. Als controversiële wapens zijn gedefinieerd:
 - Anti-persoonsmijnen (Ottawa Treaty²);
 - Nucleaire wapens;
 - Biologische wapens (Biological and Toxic Weapons Convention³);
 - Chemische wapens (Chemical Weapons Convention⁴);
 - Clusterwapens (Convention on Cluster Munitions⁵);
 - Verarmd uraniummunitie;
 - Witte fosfor munitie;
- Kolenmijnbouw bedrijven welke 30% of meer van hun omzet behalen uit de winning van thermische kolen. Dit type kolen wordt verbrand met als doel elektriciteit en/of hitte op te wekken en heeft een sterk vervuilende impact op het milieu. Deze mijnen van deze bedrijven lopen een groot risico om in de toekomst onrendabel te worden (de zogenaamde 'stranded assets');
- Tabaksbedrijven, die 5% of meer van de omzet uit de productie van tabak en tabaks gerelateerde producten halen;
- Bedrijven die 30% of meer van hun olieproductie halen uit teerzanden en/of bedrijven die een significante betrokkenheid hebben bij het transport van teerzandolie;

² Zie <http://www.icbl.org/en-gb/home.aspx>

³ Zie <http://www.opbw.org/convention/conv.html>

⁴ Zie <https://www.opcw.org/chemical-weapons-convention>

⁵ Zie <http://www.clusterconvention.org>

-
- Bedrijven die non compliant zijn met UN Global Compact Principles en waarbij de gevoerde dialoog niet heeft geleid tot het gewenste resultaat.

Op de website van de fiduciair beheerder is een [lijst](#) van uitgesloten landen en bedrijven binnen de MM Belegginginstellingen van AIM opgenomen.

4. TOEPASSING

Naast de toepassing van de instrumenten zoals beschreven in hoofdstuk 3 belegt het pensioenfonds in een aantal beleggingscategorieën waarbij er extra aandacht is voor lange termijn duurzaamheidsaspecten.

Specifieke toepassingen binnen beleggingscategorieën

Aandelen - Long Term Investing

Bij deze portefeuille ligt de nadruk primair op eigenaarschap van de ondernemingen in portefeuille. De managers selecteren deze ondernemingen zorgvuldig met een beleggingshorizon van 5-10 jaar. Zij kiezen ondernemingen waarbij de belangen van de onderneming en de vermogensverschaffer parallel lopen, door scherp te letten op maatstaven van goed bestuur. Ook wordt nadrukkelijk gelet op milieu- en sociale factoren omdat deze door de managers worden beschouwd als belangrijke stimulansen voor het lange termijn succes van de onderneming. Tenslotte maakt de lange periode waarin de aandelen worden gehouden een dialoog met de management teams goed mogelijk. De gekozen managers maken actief gebruik van deze mogelijkheid.

Het uitgangspunt is dat door deze aanpak met een gelijk risicoprofiel een beter rendement wordt behaald. Deze aanpak leidt er in de praktijk toe dat deze portefeuille zeer gunstig afsteekt t.o.v. de relevante benchmark wat betreft de ESG en carbon footprint score. Zowel historische simulaties als recente resultaten bevestigen deze conclusie, al is het nog te vroeg om definitieve conclusies te kunnen trekken.

Vastrentende waarden – Hypothecaire leningen

Hypothecaire leningen (hypotheken) komen tegemoet aan een essentiële basisbehoefte van particuliere burgers door het faciliteren van het eigen-woning bezit. Hypotheken hebben een helder doel en hun structuur is in de afgelopen jaren aanzienlijk vereenvoudigd.

Het pensioenfonds vindt het belangrijk dat de aangestelde managers een beleid voeren dat is gericht op het voorkomen en oplossen van betalingsachterstanden. Hiermee kan in veel gevallen een executie van de woning worden voorkomen. Dit gebeurt door snel na het ontstaan van een betalingsachterstand contact op te nemen, waarna samen met de hypotheekgever naar een oplossing wordt gezocht.

Aangestelde managers faciliteren extra hypotheekbedragen voor verduurzaming van de aangekochte woning. De externe managers worden gestimuleerd om deze faciliteit actief bij hun cliënten onder de aandacht te brengen, door middel van het verstrekken van duurzaamheidsadviezen.

Aandelen Best-In- Class

Binnen de depots van Vrij Beleggen kan in de aandelenportefeuille ook in een ('best in class') aandelenfonds belegd worden. Dit fonds belegt wereldwijd in beursgenoteerde aandelen, die hoog scoren op het gebied van ESG. Een best-in-class strategie stelt als doel om te beleggen in bedrijven met de hoogste relatieve prestaties op het gebied van ESG-

waarderingen in elke sector. Hierbij wordt de sectorweringen dichtbij de sectorweringen van een standaard (marktkapitalisatie gewogen) strategie gehouden, zodat het risico van het ESG-gerelateerde selectieproces wordt beperkt. Er wordt belegd in de 25% best presterende bedrijven per sectoren op het gebied van ESG-waarderingen. Daarnaast worden ondernemingen die zich bezig houden met controversionele wapens, alcohol, tabak, gokken, pornografische, civiele vuurwapens, militaire wapens, kernenergie en genetische modificatie op voorhand uitgesloten.

5. MONITORING & RAPPORTAGE

Tenminste jaarlijks wordt door de fiduciair beheerder uitgebreid verslag gedaan van de uitkomsten van de gevoerde dialoog en het stembeleid. [Op de website van de fiduciair beheerder](#) is extra detailinformatie aanwezig over de uitvoering van het stembeleid.

Met de aangestelde externe vermogensbeheerders vindt door AIM ieder kwartaal een evaluatie plaats, waarbij de ESG aspecten van de bij de betreffende vermogensbeheerder ondergebrachte portefeuille besproken worden. Tevens wordt door de fiduciair beheerder periodiek gerapporteerd over de monitoring van de managers, waarbij MVB één van de elementen is. De beleggingsportefeuille wordt minimaal elke zes maanden gemeten op de ESG- scores en op de carbon footprint (voor de aandelenportefeuilles). In het Integraal Risico Management (IRM) framework heeft het pensioenfonds een tweetal risico-items opgenomen met betrekking tot de ESG risico's op totaalniveau en binnen de aandelenportefeuille.

Het pensioenfonds sluit aan bij het stewardshipbeleid van de beleggingsfondsen. De selectie en monitoring van vermogensbeheerders is uitbesteed aan AIM. De selectie en monitoring van alle externe managers gaat conform een vooraf afgesproken procedure. De ondernemingen waarin het pensioenfonds belegt, worden periodiek gescreend op duurzaamheid. Hierbij gelden milieu- en sociale- en corporate governance criteria. Het streven is dat alle ondernemingen waarin wordt belegd, zich gedragen volgens de Global Compact Principles (GCP) zoals samengesteld door de Verenigde Naties. In de kwartaalrapportages rapporteert de fiduciair manager aan het pensioenfonds over de uitvoering van het engagement beleid binnen de beleggingsfondsen.

Aanvullend wordt in het verslag van de fondsbeheerder van de actief beheerde MM Beleggingsinstellingen gerapporteerd over de dialoog die de externe manager namens de participanten voert. De fondsbeheerder van de actief beheerde MMI Beleggingsinstellingen beoordeelt de externe managers op de mate waarin niet-financiële aspecten (zoals ESG) op de middellange- lange termijn worden meegewogen in het beleggingsproces. Bij de beoordeling van de externe vermogensbeheerders geeft de fondsbeheerder een rating voor ESG op een schaal van A t/m D. In de review gesprekken met externe vermogensbeheerders wordt aandacht besteed aan het verbeteren van de prestaties op het gebied van ESG.

In de beleggingsplancyclus wordt tenminste jaarlijks uitgebreid aandacht besteed aan het MVB-beleid. Daarnaast vindt periodiek een uitgebreide evaluatie plaats van de beleggingscategorieën (waaronder uitbesteding aan externe vermogensbeheerders) waarbij aandacht is voor de prestaties van de vermogensbeheerders. Deze procedure is onderdeel van de ISAE 3402 type II rapportage van AIM. De afspraken zijn vastgelegd in de Service Overeenkomst.

De uitbesteding aan de fiduciair manager wordt getoetst aan vastgestelde KPI's. Aan de hand van kwartaalrapportages van de fiduciair manager vindt de reguliere evaluatie van de vermogensbeheerders plaats.

In het mandaat aan de fiduciair manager is opgenomen dat het pensioenfonds verschillende instrumenten hanteert bij het uitvoeren van het duurzaam beleggingsbeleid: uitsluitingen, screening & engagement en actief stembeleid.

De fiduciair beheerovereenkomst die het pensioenfonds is aangegaan met Aegon Investment Management B.V., geldt voor onbepaalde tijd met een opzegtermijn. Jaarlijks wordt de fiduciair beheerder geëvalueerd. De looptijd van de overeenkomst sluit goed aan bij de lange termijn verplichtingen, waarbij wel de mogelijkheid bestaat om een andere fiduciair beheerder aan te stellen.

6. OVERIG

Turnover

Het pensioenfonds heeft in haar beleid geen doelstelling voor de portefeuille turnover gedefinieerd. Wel wordt de turnover van de verschillende beleggingsfondsen waarin het pensioenfonds participeert gepubliceerd in de jaarverslagen. De vermogensbeheerder gelooft in lange termijn waarde creatie, een hoge turnover in de portefeuille past hier niet bij. Mocht een externe vermogensbeheerder een (te) hoge turnover hebben dan zal dit worden meegenomen in de review van deze vermogensbeheerder. Tegelijkertijd geldt dat de turnover altijd in perspectief van het grotere geheel (als onderdeel van de strategie) geplaatst dient te worden.

Het vaststellen van een doelstelling voor turnover heeft geen toegevoegde waarde ten opzichte van het beleidskader voor de verschillende beleggingscategorieën. In dit beleidskader zijn verschillende restricties vastgelegd die de turnover van de portefeuille beperken tot hetgeen noodzakelijk is om het beleid van het pensioenfonds op een efficiënte wijze uit te voeren. Daarnaast wordt voor een deel van de portefeuille een passief beleggingsbeleid gevoerd.

Risicohouding

In het mandaat aan de vermogensbeheerder is een klantprofiel opgenomen waarin de risicohouding van het pensioenfonds wordt vastgelegd.

Het vertrekpunt van de risicohouding zijn de missie, visie en doelstellingen van het pensioenfonds. Vanuit de lange termijn pensioenverplichtingen wordt periodiek via de ALM-studie onderzoek gedaan naar het optimale beleggingsbeleid dat daarbij past. De vastgestelde ALM-parameters zijn de basis voor het gehele pensioenbeleid. Deze uitgangspunten worden afgeleid van de pensioendoelstellingen en investment beliefs.

Bij de optimalisatie van het beleggingsbeleid worden de volgende uitgangspunten gehanteerd, waarbij de criteria zijn afgeleid uit de driehoek ambitie – premie - risico:

- Het verstrekken van ten minste de nominale pensioenaanspraken en pensioenrechten met het streven naar een ontwikkeling van die pensioenrechten conform de door werkgever en werknemers afgesproken toeslagambitie;
- Het zorgen voor een duidelijke en klantgerichte communicatie met alle belanghebbenden met als beoogd resultaat een goed pensioenbewustzijn van deelnemers.

De ALM uitkomsten zijn gebaseerd op het behoud van de nominale pensioenaanspraken alsook om de pensioenuitkering in lijn met de afgesproken indexatieambitie van 80% te indexeren, waarbij de kans op korten wordt geminimaliseerd. Onvoorwaardelijk korten is immers verplicht nadat de dekkingsgraad vijf jaar onder het MVEV niveau is geweest. De risicohouding voor de basis pensioenregeling wordt vervolgens uitgedrukt op de lange termijn in termen van pensioenresultaat en op de korte termijn in termen van vereist eigen vermogen (VEV). De risicohouding en doelstellingen hebben een nauwe wederzijdse relatie:

de risicohouding moet een pensioenfonds in staat stellen om de doelstellingen te kunnen realiseren. Dit impliceert dat het pensioenfonds enerzijds voldoende risicovolle posities zal moeten innemen om de doelstellingen te kunnen realiseren, maar anderzijds niet te veel risico's wil lopen. Dit resulteert in een gewenst rendement-/risicoprofiel die in de operationele uitvoering ingericht en bewaakt wordt. Dit wordt vastgelegd in het beleggingsmandaat.